

การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
DEVELOPMENT OF CREATIVE ART ACTIVITIES PACKAGE ACCORDING TO WILLIAMS'
CONCEPT FOR DEVELOPING CREATIVE THINKING IN EARLY CHILDHOOD

สุจิตรา อิมกระจ่าง¹
Sujittra Uimkrangang

เกสร กอกอง²
Kasorn Korkong

Received Date: 8 July 2023

Revised Date: 1 December 2023

Accepted Date: 29 April 2025

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams และ 3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดสุพรรณพนมทองก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams

ผลการวิจัย พบว่า

1. ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ประกอบด้วยชุดกิจกรรม 5 ชุด ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมภาพสวยด้วยมือเรา 2) ชุดกิจกรรมเร้าใจให้สร้างสรรค์ 3) ชุดกิจกรรมมทราบซึ่งความหมาย 4) ชุดกิจกรรมมหัศจรรย์จากรูปภาพ และ 5) ชุดกิจกรรมประดิษฐ์เป็นเรื่องราว เมื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.92 / 80.95

2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 7.29$) ($S = 0.73$)

3. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรม, แนวคิดของ Williams, ศิลปะสร้างสรรค์, ความคิดสร้างสรรค์, เด็กปฐมวัย

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม,
Master sujittra in Division of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University.
Email Address: Sujittra210334@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม,
Lecturer in Division of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University.

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop and find the efficiency of a creative arts activity package based on Williams' concept with the target efficiency criteria at 75/75, 2) study the creativity thinking of early childhood students after participating in learning experience using the developed activity package, and 3) compare the creativity thinking abilities of early childhood students at Wat Suphan Phanom Thong School before and after participating in the learning experience using the package.

The results showed that:

1. The creative art activity package based on Williams' concept consisted of five activity sets: 1) Beautiful Pictures with Our Hands, 2) Exciting to be creative, 3) Meaningful expression, 4) Magical images, and 5) Creative Storymaking. The quality assessment indicated a high level of appropriateness, with an efficiency score of 83.92 / 80.95.
2. The students' creative thinking, after participating in the learning experiences using the activity package, was found to be at a high level ($M = 7.29$, $S = 0.73$).
3. The students' creative thinking after participating in the activities was significantly higher than before the intervention, at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Activity package, Williams's concept, Creativity, Creative arts, Early childhood students

บทนำ

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง และลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนจะต้องสามารถสร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเกื้อหนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนและสังคม โดยการจัดการเรียนรู้ผ่านบริบทความเป็นจริงและเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ (สุวิจิตา จรุงเกียรติกุล, 2561) อีกหนึ่งทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาและส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัย คือ ความคิดสร้างสรรค์ หรือ Creative Thinking เป็นคำที่หลายคนอาจคุ้นเคยและพบเห็นได้โดยทั่วไป และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัย เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์นั้นมีความเกี่ยวข้องกันกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญาที่จะเสริมความคิดแบบอบเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทางให้แก่เด็ก รวมทั้งการมีความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้เกิดแรงผลักดัน แรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการผลิตผลงานก่อให้เกิดความอดทนและพากเพียรในการทำชิ้นงานให้สำเร็จ ส่งผลต่อความสุข ความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเองจากความสำเร็จที่ได้รับ (อารี พันธมณี, 2557) กระทรวงศึกษาธิการจึงมีแนวทางและมาตรการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นตัวเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญเน้นการคิดสร้างสรรค์ การคิดริเริ่ม จินตนาการ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนรู้ของตนเองสามารถแสดงออกได้อย่างเสรีและเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และสอดคล้องกับปรัชญาของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 เด็กปฐมวัยทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และเอกลักษณ์ มีความสามารถในการเรียนรู้ทุกสิ่ง กระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีจิตที่ซึมซับสิ่งที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ดังนั้น เด็กปฐมวัยทุกคนต้องได้รับการดูแลพัฒนาและเรียนรู้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย อย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมตามศักยภาพ ตามวัยอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีที่สุด สอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพและความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงความสุข ความเป็นอยู่ที่ดี การคุ้มครองสิทธิ และความต้องการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการปฏิบัติต่อเด็กทุกคนโดยยึดหลักศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การมีส่วนร่วมการเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และการกระทำทั้งปวงเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ความคิดเป็นทักษะที่จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน เนื่องจากลักษณะการเรียนรู้ดังกล่าวต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิดและทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถคิดแก้ปัญหาได้ (อารี พันธมณี, 2557) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทำได้โดยการสอน การฝึกฝนและการปฏิบัติที่ถูกต้อง หากเด็กได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้มากเท่าใดจะเป็นผลดีเท่านั้น เพราะสิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความหมายอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ซึ่งกระบวนการพัฒนาในตอนนี้จะเป็นส่วนที่ถาวรและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา แต่ถ้าไม่ได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เยาว์วัย หรือไม่มีโอกาสฝึกฝนและขาดโอกาสที่จะแสดงออก ความสามารถด้านนี้จะลดหายไปทีละน้อย ทำให้ไม่พัฒนาหรืออาจจะหยุดชะงักได้เช่นกัน จากสภาพและปัญหาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นแล้วว่าเด็กปฐมวัยยังขาดโอกาสในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูปฐมวัยสอนในระดับชั้นอนุบาล 3 ได้สังเกตเด็กปฐมวัย พบว่า ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยไม่ค่อยมีความคิดสร้างสรรค์ โดยทำงานออกมานั้นจะเป็นในรูปแบบคล้าย ๆ กันลอกเลียนแบบและทำตามตัวอย่าง ไม่มีความคิดเป็นของตนเอง และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล ในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาวังทอง 4 จำนวน 19 คน ในปีการศึกษา 2564 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเลียนแบบ คิดและทำตามอย่างกันไม่มีความคิดแปลกใหม่ ผู้วิจัยจึงได้สำรวจความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส 4 โรงเรียน จำนวน 4 ห้องเรียน โดยใช้แบบทดสอบการวัดความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยภาพเป็นสื่อ แบบ ก (The Torrance Test of Creative Thinking Figural from A) ของทอแรนซ์ แพลโดย อารี รังสินันท์ ซึ่งประกอบด้วย

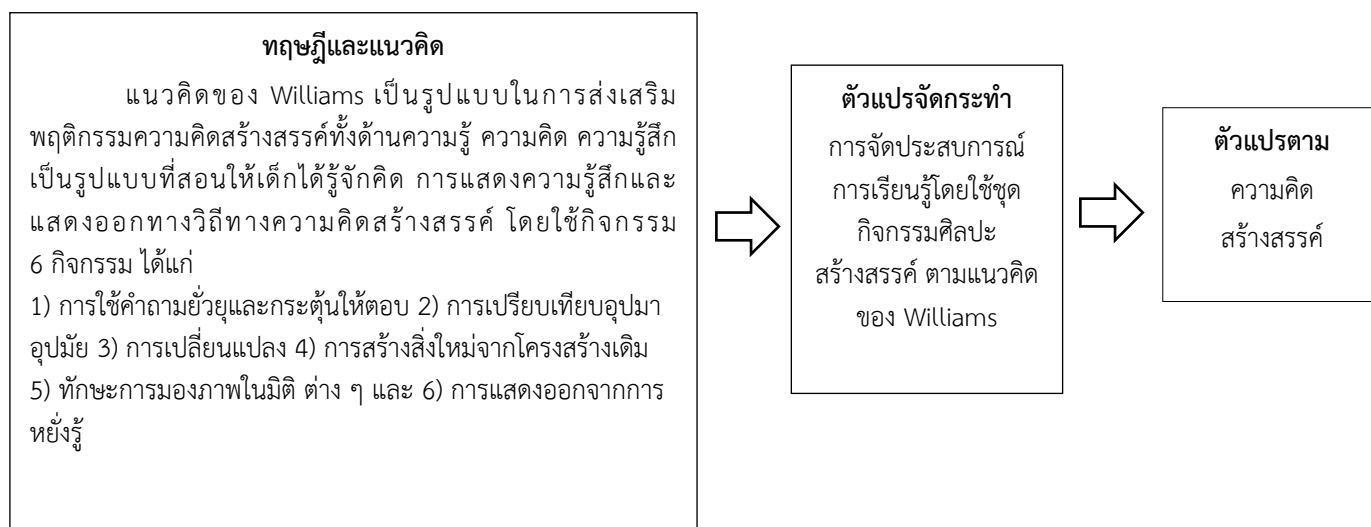
แบบทดสอบย่อย 3 ชุดกิจกรรม ซึ่งพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 70 คน มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 66 จากผลการสำรวจปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยมีปัญหาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ การที่นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์ทำให้มีปัญหาหลาย ๆ อย่างตามมา เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ความอดทน ความภูมิใจในผลงานของตนเอง และจากการที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ มัณพณีย์ คัมภีร์พงศ์ (2549) ได้กล่าวว่า กลวิธีการสอน ตามแนวคิดของ Frank Williams นักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน ได้ศึกษา เรื่องการสอนความคิดสร้างสรรค์อย่างกว้างขวาง รูปแบบการสอนของเขาเป็นที่รู้จักกัน ในชื่อว่า Williams Cube CAI Mode เป็นรูปแบบในการส่งเสริมพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือเจตคติในห้องเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบที่สอนให้เด็กได้รู้จักคิด การแสดงความรู้สึกและแสดงออกทางวิธีทางความคิดสร้างสรรค์ (A Model for Implementing Cognitive-Affective in the Classroom) รูปแบบการสอนแบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ มิติที่ 1 ด้านเนื้อหา (Content) มิติที่ 2 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู (Teacher Behavior) ได้เสนอ วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมไว้ 6 กิจกรรม ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้ 1) การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2) การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย 3) การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างสร้างสรรค์ 4) การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม 5) ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ 6) การแสดงออกจากการหยั่งรู้ มิติที่ 3 ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน (pupil behavior) ดังนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้นเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทั้งทางด้านความรู้ ความคิด ความรู้สึกและการแสดงออก และจากการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมเป็นชุดสื่อประสมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจนซึ่งประกอบด้วยคู่มือครู เนื้อหา กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ และแบบทดสอบ มีการจัดเก็บไว้ในแฟ้มหรือกล่อง เป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยสร้างความสนใจให้ผู้เรียน ทำให้ได้รู้จักการแสวงหาความรู้ความรู้อยู่ด้วยตนเอง ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดกิจกรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอนทำให้ครูสอนได้เต็มประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิธีที่จะช่วยให้ครูจัดกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกด้วยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างเสรีตามความคิดและจินตนาการอย่างอิสระ มีพัฒนาการด้านการคิดนอกกรอบได้อย่างรวดเร็ว และให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวจะช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดของเด็กได้ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาวังทอง 4 ตำบลพันชาลี อำเภोजังทอง จังหวัดพิษณุโลก ในโรงเรียนขยายโอกาส 4 โรงเรียน จำนวน 4 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนวัดสุพรรณพนมทอง ตำบลพันชาลี อำเภोजังทอง จังหวัดพิษณุโลก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 2 ซึ่งมาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มีจำนวน 5 ชุด มีดังนี้ 1. กิจกรรมภาพสวยด้วยมือเรา 2. กิจกรรมเร้าใจให้สร้างสรรค์ 3. กิจกรรมซาบซึ้งความหมาย 4. กิจกรรมสิ่งมหัศจรรย์จากรูปภาพ 5. กิจกรรมการประดิษฐ์เป็นเรื่องราว ซึ่งในชุดกิจกรรมประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม คำชี้แจง จุดมุ่งหมาย ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สื่อ การวัด/ประเมินผล

2. คู่มือการใช้ และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย เอกสารคู่มือสำหรับผู้สอนประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การเตรียมการก่อนการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวัดและประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ชี้แจงวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แก่เด็กปฐมวัย
2. ผู้วิจัยให้เด็กปฐมวัยทำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

3. ดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จนครบทั้ง 5 ชุดกิจกรรม มีดังนี้ 1.กิจกรรมภาพสวยด้วยมือเรา 2.กิจกรรมเราใจให้สร้างสรรค์ 3.กิจกรรมขาซึ่งความหมาย 4.กิจกรรมสิ่งมหัศจรรย์จากรูปภาพ 5.กิจกรรมการประดิษฐ์เป็นเรื่องราว ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 15 แผน ใช้สอน 15 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ในเวลา 9.00 – 10.00 น. สัปดาห์ละ 5 วัน รวม 3 สัปดาห์

4. ผู้วิจัยให้เด็กปฐมวัยทำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่สร้างแสดง ดังภาพ 2

ขั้นนำ : ครูร้องเพลง คำคล้องจอง สนทนากับเด็ก โดยใช้คำถามกระตุ้น(1. การใช้คำถามยั่วและกระตุ้นให้ตอบ 2. การเปรียบเทียบอุปมาอุปมัย)

ขั้นสอน : ครูแนะนำอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม (1. การเปลี่ยนแปลง 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

ขั้นฝึกปฏิบัติ : เด็กลงมือเล่นชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ (1. การเปลี่ยนแปลง 2. การสร้างสิ่งใหม่จากโครงสร้างเดิม 3. ทักษะการมองภาพในมิติต่าง ๆ)

ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : เด็กและครูร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ (1. การแสดงออกจาก การหยั่งรู้)

ภาพ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนร้อยละ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติ t-test (dependent)

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

1. ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1. ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ชื่อกิจกรรม คำชี้แจง จุดมุ่งหมาย สื่อ เวลาที่ใช้ ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ภาคผนวก ซึ่งจำนวนทั้งหมด 5 ชุดกิจกรรม ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ 1 ภาพสวยด้วยมือเรา ชุดกิจกรรมที่ 2 เราใจให้สร้างสรรค์ ชุดกิจกรรมที่ 3 ขาซึ่งความหมาย ชุดกิจกรรมที่ 4 สิ่งมหัศจรรย์จากรูปภาพ ชุดกิจกรรมที่ 5 การประดิษฐ์เป็นเรื่องราว และส่วนที่ 2 คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของคู่มือ องค์ประกอบของคู่มือ แนวทางการใช้คู่มือ บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน โครงสร้างชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

เครื่องมือวัดและประเมิน เมื่อนำแบบฝึกและคู่มือไปตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.40$) และเมื่อนำไปหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ได้ผลประเมินดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ 75/75

ชุดกิจกรรม	คะแนนระหว่างเรียน (E_1)				คะแนนหลังเรียน (E_2)	
	ครั้งที่ 1 (50)	ครั้งที่ 2 (50)	ครั้งที่ 3 (50)	รวม (150)	ร้อยละ	ร้อยละ
ชุดที่ 1	83.33	82.54	83.33	249.21	83.07	102
ชุดที่ 2	84.92	85.71	84.92	255.56	85.19	102
ชุดที่ 3	85.71	86.51	86.51	258.73	86.24	102
ชุดที่ 4	82.54	81.75	81.75	246.03	82.01	102
ชุดที่ 5	83.33	82.54	83.33	249.21	83.07	102
รวม				83.92		80.95

จากตาราง 1 ผลการหาประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams พบว่าชุดกิจกรรมฯ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.92/80.95 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams

คนที่	คะแนนหลังเรียน (9)	ร้อยละ	ระดับความคิดสร้างสรรค์
1	7	77.78	มาก
2	8	88.89	มากที่สุด
3	7	77.78	มาก
4	8	88.89	มากที่สุด
5	6	66.67	ปานกลาง
6	8	88.89	มาก
7	7	77.78	มาก
8	8	88.89	มากที่สุด
9	7	77.78	มาก
10	8	88.89	มากที่สุด
11	6	66.67	ปานกลาง
12	7	77.78	มาก
13	8	88.89	มากที่สุด
14	7	77.78	มาก
รวม	7.29	80.95	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams พบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams ในภาพรวมมีความสามารถอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 80.95$) ($S = 7.29$)

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams

การทดสอบ	คะแนนที่ได้	M	S	df	t	p
ก่อนเรียน	108	5.57	0.94	13	10.494*	0.00
หลังเรียน	154	7.29	0.73			

* $p < .05$

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams พบว่า คะแนนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม คำชี้แจง จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ สื่อเวลาที่ใช้ ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ภาคผนวก รวมทั้งเฉลย ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีจำนวน 5 ชุด 1) กิจกรรมภาพสวยด้วยมือเรา 2) กิจกรรมเข้าใจให้สร้างสรรค์ 3) กิจกรรมซาบซึ้งความหมาย 4) กิจกรรมสิ่งมหัศจรรย์จากรูปภาพ 5) กิจกรรมการประดิษฐ์เป็นเรื่องราว โดยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก ($M = 4.40$) และเมื่อนำไปหาประสิทธิภาพพบว่าชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ฯ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $83.92/80.95$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีกระบวนการสร้างที่ดี มีการออกแบบอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยการวิเคราะห์สภาพปัญหาจากรอบด้าน เช่นวิเคราะห์สภาพและปัญหาจากผู้เรียน ครูผู้สอน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนวิเคราะห์หลักสูตรของโรงเรียน และยังผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้งทางด้านหลักสูตรและการสอน การวิจัยและวัดประเมินผล ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพื่อปรับปรุงให้ได้ชุดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด นอกจากนี้ยังนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพหลายครั้งเพื่อให้ได้แบบฝึกที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) กล่าวว่า การผลิตสื่อหรือชุดการสอน ก่อนจะไปใช้จริงจะต้องนำสื่อหรือชุดการสอนที่ผลิตขึ้นไปทดสอบประสิทธิภาพเพื่อดูว่าทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มีประสิทธิภาพช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด และเป็นไปตามหลักการของดำรงศักดิ์ มีวรรณ (2552) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม คือ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยครูต้องเป็นผู้วางแผน กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์การเรียนรู้สิ่งที่ต้องการผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2534) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมจะประกอบด้วย 1) ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วยหมายเลขกิจกรรม ชื่อของกิจกรรมและเนื้อหา 2) คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของกิจกรรม และลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย 3) จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น แนวคิดเป็นส่วนที่ระบุเนื้อหา หรือโน้ตทัศน์ของกิจกรรมนั้น ส่วนนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ 4) สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง 5) เวลาที่ใช้ เป็นการระบุจำนวนเวลาโดยประมาณว่ากิจกรรมนั้นควรใช้เวลาเท่าใด 6) ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุวิธีการดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 7) ภาคผนวก ในส่วนนี้คือ ตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็น

สำหรับครู รวมทั้งเฉลยแบบทดสอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริลักษณ์ นิธิธรรมกุล (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะแล้วมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา เก้าเอี้ยน (2551) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ โดยใช้แนวความคิดของ Williams ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยทั้งในภาพรวมและรายด้านหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวความคิดของ Williams สูงกว่าการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแผนการจัดประสบการณ์ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 84.74) เนื่องมาจากชุดกิจกรรมมีความหลากหลาย มีการวางกิจกรรมจากง่ายไปส่ายาก เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การพับ ตัด ฉีก ปะ และการประดิษฐ์เศษวัสดุ มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยลักษณะของกิจกรรม เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี ทำให้เด็กมีความสุขและสนุกกับการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเสริฐ สำเภาอด (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรม สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียน ทำให้ได้รู้จักการแสวงหาความรู้ความรู้อย่างด้วยตนเอง ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดกิจกรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สร้างความพร้อมและความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอนทำให้ครูสอนได้เต็มประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล (2545) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ คือ 1) เพื่อฝึกและเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้เด็กรู้จักใช้ประสาทสัมผัสให้สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม 2) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การรู้จักสังเกต การมีไหวพริบ สามารถแสดงออกตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคน และชื่นชมต่อสิ่งที่สวยงามต่าง ๆ 3) เพื่อการพัฒนาทางกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ 4) ปลุกฝังค่านิยม เจตคติ และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะ และวัฒนธรรมไทย 5) เพื่อให้เด็กเริ่มรู้จักการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ในการทำงานศิลปะ รู้จักการเก็บรักษา และการทำความสะอาดอย่างถูกต้อง 6) เพื่อให้รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นคนมีระเบียบวินัย ประณีต 7) เพื่อให้เด็กมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระ สนุกสนานเพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างที่มีให้เกิดประโยชน์ และ 8) เพื่อนำไปใช้ให้สัมพันธ์กับการจัดประสบการณ์ด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลีญา ปรีชากุล (2550) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล พบว่า หลังการทดลองกิจกรรมศิลปะวาดภาพ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงนิย เชื้อบัณฑิต (2554) ได้ศึกษา เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์สร้างสรรค์ด้วยกระดาษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทำกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษสูงกว่าก่อนการทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เด็กมีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีการจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เด็กรู้สึกตื่นเต้นเป็นกันเอง มีการใช้เพลง คำคล้องจอง นิทาน และใช้คำถามคำถามปลายเปิดในการกระตุ้นให้ตอบ อีกทั้งเด็กได้ลงมือทำผลงานด้วยตนเอง ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงมีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่ง เด็กควรได้รับการส่งเสริมปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเสริมบุคลิกภาพ ความภาคภูมิใจ กล้าแสดงออก รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้แก่เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2551) ได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้ 1. จัดบรรยากาศห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกอิสระไม่ถูกควบคุมด้วยระเบียบ 2. ส่งเสริมให้นักเรียนถามและสนใจต่อคำถามแปลก ๆ 3. ส่งเสริมให้นักเรียนตอบคำถามชนิดปลายเปิดที่มีความหมายไม่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว 4. สนับสนุนให้นักเรียนรู้มากขึ้น 5. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้จินตนาการของตนเองและยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนมีจินตนาการที่แปลกกว่าผู้อื่น และ 6. ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยช่วยให้นักเรียนหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลีญา ปรีชากุล (2550) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพที่มีต่อ ความคิดสร้างสรรค์

ของนักเรียนชั้นอนุบาล พบว่า หลังการทดลองกิจกรรมศิลปะวาดภาพ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ วาสนา ประจักษ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องผลงานของการจัดกิจกรรม ศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้าน มากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้านมีการพัฒนาจากระดับต่ำก่อนการทดลองสู่ระดับปานกลางตลอดการทดลอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความยืดหยุ่นพัฒนาการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดละเอียดลออ และด้านความคิดริเริ่ม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความคิดอิสระ เน้นให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการคิดอย่างสร้างสรรค์ ทั้งความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว และความคิดยืดหยุ่น หลีกเลี่ยงการตำหนิและการลงโทษ ควรให้กำลังใจในการทำกิจกรรม ครูต้องกระตุ้นให้เด็กสร้างผลงานด้วยตัวเอง ครูคอยให้ความช่วยเหลือโดยการสร้างความเชื่อมั่นและให้กำลังใจ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กกล้าทำผลงานด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ที่นำชุดกิจกรรมงานศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ไปใช้ต้องดำเนินการตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก

2. จากการสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่าเด็กจะชอบทำกิจกรรมศิลปะมาก เพราะเด็กจะได้ลงมือทำเองและสนุกกับการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงมีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่ง เด็กควรได้รับการส่งเสริมปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาให้แก่เด็ก เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถพื้นฐานด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะทางภาษา ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะทางด้านอารมณ์ และทักษะทางสังคม

2. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ในการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์รูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบกลุ่มและแบบเดี่ยวการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบคำถามเชื่อมโยงประสบการณ์ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบลงมือปฏิบัติจริง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550- 2559.

กระทรวงศึกษาธิการ.

. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กระทรวงศึกษาธิการ.

กิตติยา เก้าเอี้ยน. (2551). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้แนวความคิดของวิลเลียมส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์, 5(3), 7-20.

ดำรงศักดิ์ มีวรรณ. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมแก้ปัญหาทาง วิทยาศาสตร์. [สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิตนา แหมมณี. (2534). ชุดกิจกรรมการสอนและการฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มชั้นประถมศึกษาปีที่6. [ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเสริฐ สำเภารอด. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องระบบนิเวศในโรงเรียน สำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก. [สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา)]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พจนีย์ เชื้อบัณฑิต. (2554). *ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ด้วยกระดาษ*. [ปริญญา
นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มันทนา คัมภีรพงศ์. (2549). *ผลของการเรียนรู้ตามแนวคิดของวิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชั้น
อนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดมกุฏกษัตริยาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร*. [สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต].
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วลีญา ปรีชากุล. (2550). *การใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นอนุบาล*.
[การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาสนา ประจงหัตถ์. (2557). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กชั้น
อนุบาลปีที่ 2*. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สิริพรรณ ตันติรัตน์ไพศาล. (2545). *ศิลป์สำหรับเด็กปฐมวัย*. สุวีริยาสาส์น.
- สิริลักษณ์ นิตยธรรมกุล. (2552). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก*. สุวีริยาสาส์น.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2551). *พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน*. เลี่ยมเชียงใหม่.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). *The Twenty-First Century Skills*.
<https://www.truelookpanya.com/blog/content/66054/teaarteduteaartteaarttea>
- อารี พันธมณี. (2557). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ*. ธนธัชการพิมพ์.